

Konrad Podawca

Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej gmin powiatu płockiego

Diversity of tourist attractiveness in the rural district of Plock

Streszczenie: W artykule przedstawiono ocenę potencjału turystycznego gmin powiatu płockiego. Dokonano analizy na tle zróżnicowania atrakcyjności turystycznej powiatów województwa mazowieckiego oraz wykonano dywersyfikacji gmin w obszarze AT. Rozważania zostały oparte o 14 cech uzyskanych z BDL-u i znormalizowanych do wartości porównywalnych w trzech płaszczyznach: walorów środowiska przyrodniczo-kulturowego, dostępności komunikacyjno-rekreacyjnej oraz ilości i wykorzystania bazy noclegowej. Analiza wykazała duże zróżnicowanie powiatu płockiego w aspekcie AT. Zdecydowanie gminą o największym potencjale jest Łąck, a o najmniejszym Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin.

Słowa kluczowe: turystyka, atrakcyjność turystyczna (AT), powiat płocki, gmina.

Summary: The article presents the assessment of the tourism potential of the municipalities of Plock district. The analysis has been conducted against the background of the diversity of tourist attractiveness of counties of Mazovia. The diversification of the municipalities in the area of TA has been prepared. Considerations are based on 14 characteristics obtained from BDL-in and standardized to values comparable in three areas: values of natural and cultural environment, the availability of communication and recreation and the amount and use of

accommodation facilities. The analysis showed a wide variation in terms of the county Plock TA. Łąck is definitely a municipality that has the greatest potential, and the smallest are Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin.

Keywords: tourism, tourism attractiveness (TA), district of Plock, commune.

Wstęp

Turystyka jest tą dziedziną naszego życia, która ma wielowymiarowy wpływ na człowieka. Wywodzi się z potrzeby podróżowania, zwiedzania, często poszukiwania historii i własnych „korzeni”. Dlatego pod względem społecznym turystykę należy traktować jako wszystkie zjawiska czasowych i dobrowolnych wyjazdów poza miejsce zamieszkania, które są związane ze zmianami w środowisku i rytmie życia. Odnosi się do osobistych kontaktów z naturalnymi i kulturowymi walorami odwiedzanego obszaru, zaś w ujęciu psychologicznym do kontaktów międzyludzkich pomiędzy turystami a społecznościami lokalnymi.

Z punktu widzenia ekonomicznego turystyka należy do sektora usług, który jest dynamicznie rozwijającym się działem w gospodarce świata. Ten biznesowy aspekt ma ogromne znaczenie dla finansów gmin turystycznych.

Przemysł turystyczny w Europie generuje bezpośrednio ponad 5% PKB Europy. Zatrudnienie w tym sektorze wynosi prawie 9,7 mln osób, co stanowi prawie 5,2% łącznej liczby zatrudnionych we wszystkich państwach europejskich. Jeśli wziąć pod uwagę także sektory powiązane z turystyką, generuje ona w sumie około 12% zatrudnienia w Europie¹.

Europa jest głównym kierunkiem turystycznym na świecie. Szczególnie zauważalny jest wzrost przyjazdów w mniejszych krajach europejskich, takich jak Islandia (30%) czy Słowacja (20%), Czarnogóra, Łotwa i Chorwacja ok 9%, a w kolejnej grupie krajów jest Polska z Bułgarią, Malcią i Węgrami, w których wzrost wyniósł w 2013 r. około 7%².

W oficjalnych dokumentach Rządu RP podkreśla się już od początku lat dziewięćdziesiątych, że gospodarka turystyczna była, jest

¹ A New Industrial Revolution. European Union 2013, str. 15

² European Tourism in 2013: Trends & Prospects (Q2/2013), str. 5

i będzie w przyszłości jedną z najbardziej dynamicznie rozwijających się gałęzi gospodarki narodowej. Zaś w różnego rodzaju raportach m.in. Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego turystyka w naszym kraju została uznana za dziedzinę gospodarki, której potencjał może zdecydowanie przyczynić się do restrukturyzacji gospodarki³.

Udział gospodarki turystycznej w Polsce od wielu lat utrzymuje się na dość zrównoważonym poziomie 5-6 % PKB (w latach 2009 i 2010 odnotowany został spadek do poziomu 5,2%, a w 2011 r. aż do 4,8%). W 2012 r. nastąpiło znaczące odbudowanie produktu turystycznego w PKB, który wzrósł do 6%, a w 2013 r. wyniósł 6,4%. Wpływy z turystyki zagranicznej w 2013 r. stanowiły 6,1% wszystkich wpływów z eksportu⁴.

Polska ma wiele do zaoferowania turystom. Jest krajem o różnorodnej, bogatej przyrodzie, z dużą liczbą obiektów zabytkowych oraz miejsc chronionych dziedzictwa kultury. Jednoznacznie określa się, że turystyka w Polsce posiada duży potencjał rozwojowy. Potencjał ten nie jest jednak równomiernie rozłożony przestrzennie.

Inspiracją do podjęcia tematu badań były rozbieżności w stosunku do oceny potencjału turystycznego obszaru wokół Płocka. Z jednej strony określono Obszar Funkcjonalny Aglomeracji Płockiej jako położony na terenie o dużych walorach naturalnych i przyrodniczych, jednocześnie spójnych przestrzennie, co w połączeniu z dogodnym położeniem komunikacyjnym stwarza warunki dla rozwoju różnych form turystyki, oraz rozwoju zintegrowanych produktów turystycznych^{5,6}. Z drugiej strony w rankingu atrakcyjności turystycznej (AT)⁷ w 2012 r. powiat płocki zajął dopiero 35 miejsce na 42 jednostki terytorialne województwa mazowieckiego. W typologii kryterialnej powiat płocki zaliczono do grupy powiatów przeciętnie atrakcyjnych

³ S. Bosiacki, *Stan obecny i perspektywy rozwoju polskiej turystyki*, Turystyka i Rekreacja, Tom1/2005, str. 16-22.

⁴ Program rozwoju turystyki, Ministerstwo Sportu i Turystyki, Warszawa, marzec 2015 (projekt).

⁵ *Zintegrowana Strategia Rozwoju Obszaru Funkcjonalnego Aglomeracji Płockiej*, ECORYS Polska, Warszawa, marzec 2015.

⁶ P. Legutko-Kobus, E. Jastrzębska, A. Gałązka, J. Sierak, *Strategia Rozwoju Powiatu Płockiego na lata 2014-2020*, Płock, 2014.

⁷ skrót AT - atrakcyjność turystyczna.

turystycznie o sumarycznym wskaźniku równym jedynie 0,163. Powiat płocki, bez miasta Płock, wyprzedził jedynie powiaty: radomski (0,153), przysuski (0,145), makowski (0,141), przasnyski (0,132), ostrołęcki (0,115), kozieniecki (0,113) i lipski (0,084)⁸.

Walory turystyczne powiatu płockiego

Powiat płocki ze względu na historię i położenie był obiektem badań od wielu lat⁹. Zlokalizowany jest w zachodniej części województwa mazowieckiego, utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Płock. W skład powiatu wchodzi: Drobin, Gąbin, Wyszogród (gminy miejsko-wiejskie), Bielsk, Bodzanów, Brudzeń Duży, Bulkowo, Łąck, Mała Wieś, Nowy Duninów, Radzanowo, Słubice, Słupno, Stara Biała, Staroźreby (gminy wiejskie).

Sam Płock oferuje turystom wiele atrakcji. Historycznie ten stary gród był w latach 1079-1138 stolicą Polski. Pamiątką po tamtych czasach jest znajdująca się w katedrze kaplica królewska. Spoczywają w niej dwaj średniowieczni władcy Polski Władysław Herman i Bolesław Krzywousty. Do Płocka przyciąga starówka, rynek, skarpa wiślana, zabytki i imprezy kulturowe, ZOO, ale czy są elementy w powiecie płockim, które będą „magnezem” dla turystów. Miasto Płock jest godne uwagi, a jego atrakcyjność turystyczna nie podlega dyskusji. W przytaczanej wyżej ocenie Płock zajął 9 miejsce.

W najbliższym sąsiedztwie Płocka, na południowy-zachód, znajduje się Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy. Na Pojezierzu Gostynińskim zlokalizowanych jest ponad 60 jezior otoczonych rozległymi lasami. Z nich w granicach powiatu płockiego jest zlokalizowanych 6. Największe - Jezioro Zdrowskie o powierzchni 355 ha jest też największym jeziorem w województwie mazowieckim. Pozostałe 5 to zbiorniki: Ciechomickie, Łąckie Duże, Łąckie Małe, Górskie, Sendeń. Jezioro Łąckie Małe jest również rezerwatem, ostoją dzikiego ptactwa. Po prawej stronie Wisły w gminie Brudzeń Duży

⁸ *Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej powiatów województwa mazowieckiego*, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych, Warszawa, 2014.

⁹ I. Nowak I., *Płock i powiat płocki: przeszłość i lata ostatnie*, „Notatki Płockie” 1968 nr 13/4-48, 18-27.

położone jest Jezioro Józefowskie, a w gminie Bodzanów - Starorzecze Białobrzeskie. Na obszarze powiatu skatalogowano 178 pomników przyrody, w większości są to pojedyncze drzewa i grupy drzew. Teren ten oferuje różnorodne formy rekreacji. Można tu pływać, spacerować, jeździć konno lub rowerem. Na jego obrzeżach znajduje się Łąck, który znany jest wszystkim miłośnikom koni w Polsce. Tamtejsze stado ogierów zostało założone w 1923 r. Na północny zachód od miasta rozciąga się Brudzeński Park Krajobrazowy obejmujący przyujściowy odcinek Skrwy Prawej. Krajobraz doliny jest urozmaicony malowniczymi wąwozami i wysokimi stromymi skarpami. W krajobrazie parku dominują lasy grądowe z dużymi obszarami starodrzewia. Wyjątkowe walory krajobrazowe okolic Płocka podlegają ochronie również w ramach Nadwiślańskiego i Gostynińsko-Gąbińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu¹⁰. Bogactwo przyrodnicze determinuje turystyczną funkcję regionu. Wokół Płocka funkcjonują liczne ośrodki wczasowe, gospodarstwa agroturystyczne i pensjonaty¹¹.

W granicach powiatu płockiego występuje wiele zabytków, ukazanych w tabeli 1.

TABELA 1. ZABYTKI POWIATU PŁOCKIEGO¹²

O	Miejscowość	Symbol	Obiekt	Nr/Wpisano
Bielsk	Bielsk	A.1	kościół	415; 25.01.1977
	Ciachcin	A.2	kościół wraz z otaczającym terenem w obrębie muru cmentarnego	443; 13.03.1978
	Goślice	A.3	pałac wraz z otaczającym drzewostanem	135/545/62 W 30.03.1962
		A.4	spichrz	238/1444/75 W 22.05.1975
	Kleniewo	A.5	park	636; 18.12.1992
	Leszczyn	A.6	dwór z parkiem	511; 10.07.1979
		A.7	park	18; 24.08.1976

¹⁰ <http://www.turystykaplock.eu/okolice-plocka.html>

¹¹ L. Będzikowska, *Agroturystyka w powiecie płockim*, „Notatki Płockie” 2010 nr 55/2(223), str. 51-56.

¹² http://www.mw kz.pl/images/Plock/plock_-rejestr_zabytkow.pdf [dostęp 01.03.2017].

	Machcino	A.8	park	19; 24.08.1976
	Zagroba	A.9	kościół wraz z cmentarzem przykościelnym	52;3 1.09.1980
	Zągoty	A.10	dwór	468; 20.10.1978
		A.11	grodzisko	425/777 W 1.07.1968
	Zągoty Bielskie	A.12	park	17; 24.08.1976
Bodzanów	Bodzanów	B.1	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w pr.100m	157/725/62 W 5.05.1962
	Borowice	B.2	zespół dworski: dwór, park	550; 1.07.1987
	Gąsewo	B.3	zagroda młynarska: młyn, dom, obora	639; 29.03.1993
	Kępa Polska	B.4	kościół wraz z dzwonnica i kostnicą oraz najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	136/546/62 W 30.03.1962
	Łętowo	B.5	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w pr. 50m	137/547/62 W 30.03.1962
	Małoszewko	B.6	cmentarzysko z młodszej epoki kamienia	430/785 W 20.11.1968
	Miszewo Felicjanów	B.7	założenie klasztorne zakonu Mariawitów: dawny dwór, budynek klasztorny, budynek zarządcy folwarku, park	528 1.09.1980
	Miszewo Murowane	B.8	grodzisko	421/770 W 6.12.1967
		B.9	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w pr.100m	56/187/59 W 16.11.1959
		B.10	zespół dworski: dwór, park	578 23.02.1988
	Peplowo	B.11	dwór	228/1433/75 W 22.05.1975
		B.12	park	521 21.01.1980
	Reczyn	B.13	dwór	625 1.08.1991
	Stanowo	B.14	park	548; 19.03.1986
Brudzeń Duży	Bądkowo	C.1	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w pr.50 m	130/540/62 W 30.03.1962
	Brudzeń Duży	C.2	dwór i park	469 14.11.1978
		C.3	grodzisko	418/239/60 W 18.03.1960
	Cierszewo	C.4	dom dawnego zarządcy młyna rządowego	529 1.09.1980
	Główina	C.5	dwór wraz z otaczającym drzewostanem	496 22.05.1979
	Lasotki	C.6	ślady osady	174/1064 W 20.06.1974

K. Podawca, *Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej...*

	Parzeń	C.7	grodzisko	175/935 W 5.11.1971
	Radotki	C.8	ślady osady	171/1065 W 20.06.1974
	Rembielin	C.9	park	660 30.12.1998
	Rokicie	C.10	kościół wraz z otoczeniem w obrębie cmentarza kościelnego	70/327/62 W 7.01.1962
	Siecień	C.11	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w pr.50 m	141/551/62 W 30.03.1962
		C.12	spichlerz i park dworski	630 9.12.1991
	Sikórz	C.13	dwór	142/552/62 W 30.03.1962
		C.14	kościół wraz z cmentarzem przykościelnym	514 18.06.1979
		C.15	założenie parkowe	505 5.06.1979
	Sobowo	C.16	kościół, dzwonnica i drzewostan na wzgórzu wokół kościoła	462 16.09.1978
	Winnica	C.17	dwór wraz z parkiem krajobrazowym	508 5.06.1979
		C.18	ślady osady	173/1061 W 20.06.1974
	Wymyślin	C.19	st. archeologiczne	580/797 W 16.12.1968
Bulkowo	Blichowo	D.1	kościół wraz z otaczającym drzewostanem	131/541/62 W 30.03.1962
		D.2	park	156/724/62 W 5.05.1962
	Bulkowo	D.3	grodzisko	424/773 W 6.12.1967
	Daniszewo	D.4	kościół wraz z terenem cmentarza kościelnego	134/544/62 W 30.03.1962
	Nadułki	D.5	park	6; 24.08.1976
	Nowy Podleck	D.6	park	20; 24.08.1976
	Osiek	D.7	dwór	506; 5.06.1979
		D.8	park	7; 24.08.1976
	Osiek Włostybory	D.9	dwór	245/1517/75 W 22.05.1975
	Pilichowo	D.10	dwór	644; 28.12.1993
		D.11	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w pr. 50 m	139/349/62 W 30.03.1962
	Włóki	D.12	park	9; 24.08.1976
	Worowice	D.13	dwór wraz z ogrodem dworskim	554; 29.06.1987
ob .	Biskupice	E.1	park	598 29.12.1988

	Drobin	E.2	dawny zajazd	229/1434/75 W 22.05.1975
		E.3	kościół wraz z wyposażeniem wnętrza oraz z otoczeniem w obrębie murów kościelnych	81/369/62 W 5.03.1962
	Karsy	E.4	park	560; 31.08.1987
	Kowalewo	E.5	dwór	235/1441/75 W 22.05.1975
		E.6	park	575; 8.09.1987
	Kozłowo	E.6	dwór	234/1440/75 W 22.05.1975
	Kuchary	E.8	dwór wraz z parkiem	487; 9.04.1979
	Łęg Probostwo	E.9	cmentarzysko ciałopalne	431/793 W 16.12.1968
		E.10	kościół wraz z wyposażeniem wnętrza oraz otoczeniem w obrębie murów cmentarza kościelnego	82/370/62 W 5.03.1962
	Mokrzek	E.11	grodzisko	429/757 W 22.02.1967
	Setropie	E.12	cmentarzysko szkieletowe	432/794 W 16.12.1968
		E.13	park	561; 19.03.1986
	Gąbin	Dobrzyków	F.1	kościół wraz z kaplicą i terenem cmentarza kościelnego
Gąbin		F.2	dom Rynek 12	86/418/62 W 22.-3.1962
		F.3	ratusz	85/417/62 W 22.03.1962
		F.4	wiatrak drewniany paltrak	166/902 W 10.04.1971
		F.5	zespół staromiejski	532; 8.09.1980
Koszelew		F.6	założenie dworskie: dwór, stajnia, park	92/441/62 W 23.03.1962
Troszyn Polski	F.7	kościół z wystrojem architektonicznym wnętrza	476; 20.11.1978	
Łąck	Łąck	G.1	dwa czworaki	360/1151 W 22.05.1975
		G.2	dwór	544; 16.12.1985
		G.3	kaplica pałacowa	461; 16.09.1978
		G.4	pałac wraz z parkiem	340/1150 W 22.05.1975
Mała Wieś	Brody Małe	H.1	park	466; 26.09.1978
	Dzierżanowo	H.2	park	3; 24.08.1976
	Główczyn	H.3	park	2; 24.08.1976

K. Podawca, Zróźnicowanie atrakcyjności turystycznej...

	Lasocin	H.4	park	5; 24.08.1976
	Mała Wieś	H.5	park	4; 24.08.1976
	Nakwasin	H.6	park	465; 26.09.1978
	Orszymowo	H.7	grodzisko	423/772 W 6.12.1967
		H.8	kościół wraz z terenem cmentarza kościelnego	138/548/62 W 30.03.1962
	Podgórze-Parcele	H.9	dwór wraz z parkiem	537; 8.09.1980
	Wilkanowo	H.10	grodzisko	422/771 W 6.12.1967
Zakrzewo Kościelne	H.11	kościół wraz z otoczeniem w promieniu 50 m	148/558/62 W 30.03.1962	
Nowy Duminów	Nowy Duminów	I.1	kaplica cmentarna	460; 16.09.1978
		I.2	kościół	502/1146 W 22.05.1975
		I.3	pałac	503/1147 W 22.05.1975
		I.4	pałac myśliwski	504/1148 W 22.05.1975
		I.5	park	1; 24.08.1976
		I.6	zameczek neogotycki	57/225/59 W 19.11.1959
	Soczewka	I.7	dawne założenie dworskie: dwór, oficyna, park, kanał łączący jezioro Soczewka z młynem	78/1153 W 22.05.1975
		I.8	kościół	447; 17.03.1978
Radzanowo	Ciółkowo	J.1	dwór wraz z otaczającym drzewostanem	133/543/62 W 30.03.1962
	Dźwierzno	J.2	grodzisko	433/806 W 16.12.1968
	Radzanowo	J.3	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	140/550/62 W 30.03.1962
		J.4	park	16; 24.08.1976
	Woźniki	J.5	kościół wraz z otaczającym drzewostanem	147/557/62 W 30.03.1962
		J.6	Park	568; 1.09.1987
Słubice	Słubice	K.1	kościół wraz z najbliższym otoczeniem	77/345/62 W 2.02.1962
		K.2	pałac, oficyny, park, świątynka, najbliższe otoczenie	27/28 W 11.01.1954
	Studzieniec	K.3	zespół urbanistyczno-architektoniczny założenia pałacowo-parkowego: pałac	79/346/62 W 2.02.1962

			wraz z kolumnadą, oficyna, brama wjazdowa oraz park	
	Zyck Polski	K.4	kościół wraz z dzwonnica	64/272/60 W 25.09.1960
Słupno	Gulczewo	L.1	park	15; 24.08.1976
	Mirosław Piotrowo	L.2	park	549; 19.03.1986
	Miszewko Strzałkowskie	L.3	kościół wraz z cmentarzem przykościelnym	522; 1.09.1980
	Słupno	L.4	grodzisko	428/756 W 23.02.1967
		L.5	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	143/553/62 W 30.03.1962
	Szeligi	L.6	grodzisko	60/253/60 W 4.05.1960
	Święcieniec	L.7	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	145/555/62 W 30.03.1962
Stara Biała	Biała	M.1	ślady osady	172/1063 W 28.06.1974
	Brwilno	M.2	kościół wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	132/542/62 30.03.1962
	Ogorzelice	M.3	dwór	233/1439/75 W 22.05.1975
	Nowe Proboszczewice	M.4	dwór wraz z pozostałościami założenia parkowego	507; 10.04.1979
		M.5	kościół	232/1438/75 W 22.05.1975
	Srebrna	M.6	dwór	231/1436/75 W 22.05.1975
		M.7	park	518; 29.07.1979
		M.8	park	637; 9.02.1993
		M.9	park leśny	653; 7.08.1997
		M.10	spichlerz	230/1435/75 W 22.05.1975
	Stara Biała	M.11	kościół	440; 13.03.1978
Staroźreby	Bromierzyk	N.1	zespół dworski: dwór, młyn parowy, park	563; 31.08.1987
	Góra	N.2	dwór	236/1442/75 W 22.05.1975
		N.3	kościół wraz z dzwonnica i cmentarzem przykościelnym	237; 29.01.1979
		N.4	park	573; 2.09.1987

	Staroźreby	N.5	dawny zajazd ul. Płocka 5	144/554/62 W 30.03.1962
		N.6	kościół wraz z dzwonnica i terenem w obrębie muru cmentarnego	16.09.1978
		N.7	zespół architektoniczno-parkowy: pałac, lamus, park	31/108 W 25.01.1958
Wyszogród	Drwały	O.1	grodzisko	427/752 W 4.10.1965
	Grodkowo	O.2	dwór wraz z parkiem krajobrazowym	508; 5.06.1979
	Kobylniki	O.3	kościół wraz z wystrojem architektonicznym i rzeźbiarskim wnętrza i najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m	55/186/59 W 17.11.1959
	Rębowo	O.4	kościół	416; 26.01.1977
	Wyszogród	O.5	architektoniczny zespół sakralny franciszkanów, kościół wraz z wyposażeniem wnętrza i najbliższym otoczeniem w promieniu 100 m oraz klasztor	37/124 W 16.04.1958
		O.6	kościół parafialny wraz z otoczeniem w obrębie murów cmentarza kościelnego	161/744 W 7.05.1962

Powiat płocki „kryje w sobie” wiele tajemnic i ciekawostek. Na terenach rezerwatów przyrody: „Łąck”, „Korzeń”, i „Dąbrowa Łącka” kręcono wiele scen do znanych filmów, m.in. „Pościg”, „Szatan z siódmej klasy”, „Stawka większa niż życie”, „Ogniem i mieczem”, „Cwał”. Warto zobaczyć również odnowioną kaplicę należącą do XIX-wiecznego zespołu pałacowo-parkowego znajdującego się po drugiej stronie jeziora Łąckiego Dużego. Przy kaplicy tej kręcono walkę Wołodyjowskiego z Bohunem.

Zaś położony na przeciwległym brzegu pałac, wybudowany w 1873 r. wg projektu Kornela Gabryjelskiego, przed II wojną światową był letnią rezydencją Marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego.

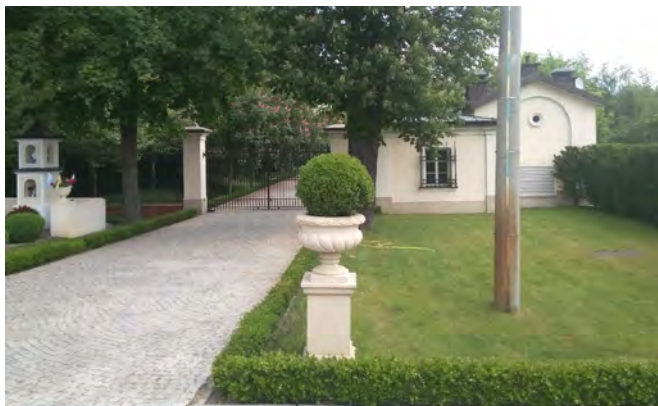
KAPLICA WŁACKU

Murowana eklektyczna kaplica pałacowa p.w. SS. Piotra i Pawła wybudowana została na osi widokowej pałacu, po drugiej stronie jeziora Łąckiego Dużego w latach 1872-1873 r. na zamówienie ówczesnego właściciela Łącka Mikołaja Fuhrmana – oficera rosyjskiego, jako rodzinna kaplica grobowa wg projektu znanego polskiego architekta Kornela Gabrielskiego. Po II wojnie światowej aż do wybudowania nowego kościoła w Łącku, tj. do 1982 r. w kaplicy odprawiane były regularne msze święte dla mieszkańców Łącka i okolicznych wiosek.

W latach 2000-2001 popadająca w ruinę kaplica została odrestaurowana przy współudziale Gminy Łąck, „Warty Kultury”, Stada Ogierów w Łącku oraz osób prywatnych pod nadzorem Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Warszawie - Delegatury w Płocku. Polichromię we wnętrzu kaplicy wykpnali studenci ASP z Warszawy. W 2002 r biskup płocki poświęcił odnowioną kaplicę i nadał jej imię św. Huberta, patrona myśliwych i leśników. Obecnie w sezonie wiosenno-letnim odbywają się tu popołudniowe niedzielne msze święte dla mieszkańców gminy i turystów.

Na tie kaplicy kręcone były sceny do wielu polskich filmów fabularnych, m.in. „Szatan z VII klasy”, czy walka Wołodyjowskiego z Bohunem w „Ogniem i mieczem”.

Fot. 1. Kaplica nad jeziorem Łąckim Dużym wraz z fragmentem tablicy informacyjnej (foto Autora)

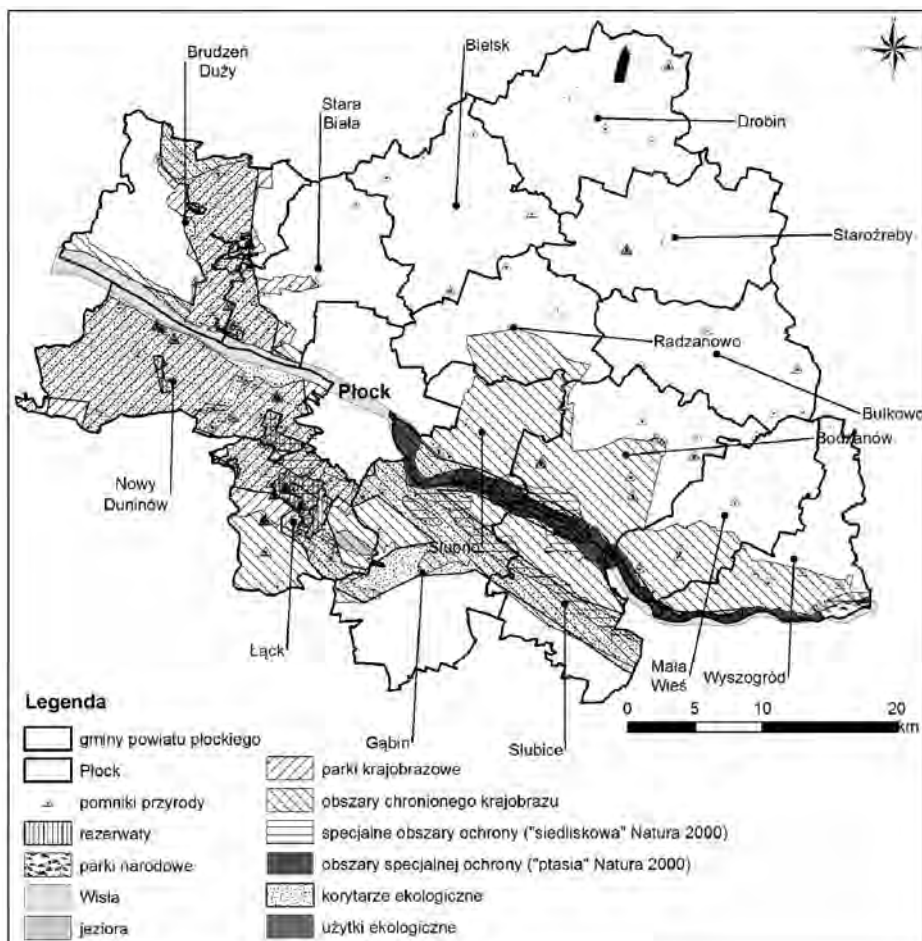
PALAC WŁACKU

Neorenesansowy, mурowany pałac w Łącku to najcenniejszy na terenie gminy zabytek architektury, zbudowany według projektu Kornela Gabrielskiego w latach 1872-1873 dla Mikołaja Fuhrmana – oficera rosyjskiego, ówczesnego właściciela ziem łąckich. Pałac usytuowany został na zachodnim brzegu jeziora Łąckiego Dużego i wkomponowany w park z pięknym pasad 150- letnim starodrzewem głównie kasztanowców i grabów tworzącym aleje. Wnętrze pałacu zadziwia różnorodnością i bogactwem form oraz wystojem prezentującym oryginalne rozwiązania. Zapewnie niespotykane w tej części Mazowsza jest rozwiązanie drewnianego stropu kasetonowego z przedstawieniami malarskimi o tematyce mitologicznej w owalnych i wielobocznych polach. W pozostałych pomieszczeniach sufitu ozdobione są sztukaterią i rozetami.

Od 1923 r. pałac był siedzibą dyrekcji Państwowego Stada Ogierów. W latach 1938 - 1939 pełnił funkcje oficjalnej rezydencji marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego. We wrześniu 1939 roku przez krótki czas mieściła się tu kwatera generała Władysława Andersa. Po wojnie przez wiele lat w pałacu mieścił się ośrodek wczasowy FWP. Obecnie po gruntownym remoncie pałac jest własnością prywatną.

Pałac w Łącku to najcenniejszy na terenie gminy zabytek architektury. Jego walory estetyczne i artystyczne pozwalają umieszczać go pośrednio w najcenniejszych dziełach XIX-wiecznej architektury pałacowej Mazowsza. Pałac pojawiał się kilkakrotnie na planach filmowych kilku popularnych polskich filmów fabularnych, m.in. „Szatan z VII klasy” i „Stawka większa niż życie”.

Fot. 2. Wjazd na teren pałacu wraz z fragmentem tablicy informacyjnej (foto Autora)

Rys. 1. Walory środowiska przyrodniczego gmin powiatu płockiego
(źródło: opracowanie własne)

Wskaźniki atrakcyjności turystycznej - podejście metodyczne

W literaturze przedmiotu najczęściej wskaźniki atrakcyjności turystycznej definiuje się jako właściwości obszaru, regionu, miejscowości lub obiektu wynikające z zespołu cech przyrodniczych lub pozaprzyrodniczych, które decydują o zainteresowaniu ze strony turystów.

Wstępny aspekt rozważań nad atrakcyjnością turystyczną dotyczy obszaru badań. Wielu badaczy, w tym Autor, uważają, że podstawową jednostką badawczą, będąc jednocześnie odpowiednim obszarem

przestrzennym jest gmina^{13,14,15}. Takie podejście jest stosowane również przy ocenie AT w innych krajach. Na przykład Karelia Północna w Finlandii podzielona została na 19 mniejszych jednostek zwanych po fińsku kunta, które są odpowiednikiem polskiej gminy miejsko-wiejskiej¹⁶. Gmina posiada bowiem swoją strukturę przestrzenną, często ciągłość elementów przyrodniczych, układ komunikacyjny, jak również historię potwierdzoną walorami kulturowymi. Dodatkowo oczywiście dla takiej jednostki administracyjnej jest prowadzona sprawozdawczość statystyczna ujęta w danych GUS. W literaturze przedmiotu można znaleźć jednak stanowiska, że gmina jest zbyt małą jednostką z punktu widzenia mobilności turysty. Jednostkami przestrzennymi odpowiednimi do oceny AT są powiaty, ponieważ ich granice w przybliżeniu są zgodne z mikroregionami geograficzno-turystycznymi¹⁷. Nie ma jednoznacznej odpowiedzi co do wielkości jednostki poddawanej ocenie. W literaturze przedmiotu mamy do czynienia z analizą atrakcyjności turystycznej tak miejscowości turystycznych^{18,19}, jak i samych obiektów turystycznych²⁰.

Rozpatrując problematykę metodyczną pod względem historycznym, należy stwierdzić, że początki naukowe kompleksowej

¹³ I. Potocka, *Atrakcyjność turystyczna i sposoby jej identyfikacji*, [w:] Z. Młynarczyk, A. Zajadacz, *Uwarunkowania i plany rozwoju turystyki*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Poznań, 2009.

¹⁴ M. Drzewiecki, *Wiejska przestrzeń rekreacyjna*, Instytut Turystyki, Warszawa, 1992.

¹⁵ L. Dutka, *Próba waloryzacji gmin województwa nowosądeckiego ze względu na zagospodarowanie turystyczne oraz warunki środowiska naturalnego*. Zeszyty Naukowe Akademii Rolniczej im. H. Kołłątaja w Krakowie nr 338, *Ekonomika* z. 26, Kraków 1998, s. 103-111.

¹⁶ K. Kowalska, *Próba syntetycznej oceny atrakcyjności turystycznej regionu na przykładzie Karelii Północnej (Finlandia)*, *Turyzm* 2012, 22/1, str. 23-30.

¹⁷ P. Gryszel, M. Walesiak, *Zastosowanie uogólnionej miary odległości GDM w ocenie atrakcyjności turystycznej powiatów Dolnego Śląska*, *Folia Turistica*, Nr 31, 2014, str. 127-147.

¹⁸ K. Podawca, *Agroturystyka w parkach krajobrazowych na przykładzie Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego*. Towarzystwo Promocji Ziemi Gostynińskiej, Gostynin, 2004.

¹⁹ M. Drzewiecki, *Warunki wypoczynku we wsiach letniskowych*, Instytut Turystyki, Warszawa, 1986.

²⁰ W. Fedyk, J. Cieplik, T. Smolarski, I. Gruszka, *Atrakcyjność turystyczna i komercjalizacja wybranych obiektów turystycznych w opinii specjalistycznej grupy konsumentów*. Rozprawy Naukowe AWF we Wrocławiu, 2014, 46, str. 3-15.

oceny atrakcyjności środowiska przyrodniczego na potrzeby turystyki podejmowano w okresie międzywojennym. Po raz pierwszy zastosował ją w 1938 r. do oceny walorów rekreacyjnych Podhala na potrzeby planu regionalnego Leszczycki. Jednak dopiero lata 60. XX wieku przyniosły opracowania traktujące atrakcyjność turystyczną obszarów z punktu widzenia różnych kryteriów oraz założeń metodologicznych²¹. Takie badania podejmowali m.in. M.I. Mileska, dzieląc Polskę na sześć typów krajobrazu²² oraz T. Bartkowski, oceniając atrakcyjność wypoczynku na Nizinie Wielkopolskiej²³. Ważnym momentem był rok 1974, kiedy to J. Warszzyńska po raz pierwszy przedstawiła tzw. metodę modelową²⁴. Od lat 80. XX wieku obserwuje się próby oceny AT w sposób bardziej kompleksowy niż przedtem.

Z punktu widzenia metodycznego w ocenie AT możemy mówić o kilku podejściach analitycznych. Początkowo dość popularne były metody bonitacji punktowej. Dotyczyły one tak turystyki w miejscowościach wiejskich²⁵, jak i gmin wiejskich czy gospodarstw agroturystycznych²⁶. Metodę tę można wykorzystywać szczególnie wówczas, kiedy w prosty sposób identyfikowano występowanie lub brak danej cechy lub jej właściwości. W metodzie tej przypisuje się poszczególnym badanim cechom określonej ilości punktów. W uzasadnionych sytuacjach stosowane są także punkty dodatkowe charakteryzujące cechy jakościowe tych zasobów. Najczęściej są to punkty dodatnie, ale możliwe są też

²¹ patrz przypis 16.

²² M.I. Mileska, *Regiony turystyczne Polski*, Prace Geogr. IGPAN, 43, PWN, Warszawa, 1963.

²³ T. Bartkowski, *Zagadnienie atrakcyjności środowiska geograficznego w Polsce dla wypoczynku (na wybranych przykładach z Niziny Wielkopolskiej)*, Sprawozdanie PTPN za III i IV kwartał 1965 r., Poznań, 1965.

²⁴ J. Warszzyńska, 1974, *Ocena zasobów środowiska naturalnego dla potrzeb turystyki (na przykładzie województwa krakowskiego)*, Zeszyty Naukowe UJ, Prace Geograficzne, z. 36, s. 9-17.

²⁵ M. Drzewiecki, *Agroturystyka. Założenia – uwarunkowania – działania*. Instytut Wydawniczy „Świadectwo”, Bydgoszcz, 1995

²⁶ K. Podawca, N. Dąbkowski, *Punktowa metoda oceny zagród agroturystycznych*, w: *Materiały IX Konferencji Naukowej pt. „Kierunki planowania przestrzennego i architektury współczesnej wsi: Wieś 2000”*, Białystok-Wigry, 2000, str. 139-149.

punkty ujemne np. za zanieczyszczenie powietrza czy wód²⁷. Ocena stosowalności tej metody jest bardzo różna, od uznawania jej za bardzo subiektywną, głównie w kontekście decyzyjności przyznawanych punktów²⁸, do opinii o uzyskiwaniu w miarę zobiektywizowanego, kompleksowego obrazu potencjału turystycznego²⁹. Przyznając dodatnie lub ujemne punkty, jednoznacznie wypowiadamy się, czy dany element działa pozytywnie czy negatywnie na rozwój turystyki. Pozwoliło to na określenie metody jakościowego zróżnicowania zjawisk turystycznych, jaką są determinanty rozwoju. Metoda polega na wyliczeniu czynników, które korzystnie lub niekorzystnie oddziałują na przebieg czy charakter poszczególnych elementów potencjału czy uwarunkowań turystyki. Autorzy przedstawiali determinanty potencjału turystycznego Polski dla walorów turystycznych, zagospodarowania turystycznego, dostępności komunikacyjnej, sfery ekonomicznej, sfery politycznej, sfery technologicznej, ekologiczno-środowiskowej, kulturowej, społeczno-demograficznej, psychologicznej³⁰.

Rozwinięciem metody determinant rozwoju jest metoda SWOT. Charakteryzowane cechy dodatkowo segreguje się na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S (*Strengths*) – mocne strony, W (*Weaknesses*) – słabe strony, O (*Opportunities*) – szanse i T (*Threats*) – zagrożenia.

Dane dotyczące turystyki można zdobyć z wykorzystaniem narzędzia ankietowego lub dostępnych w różnego rodzaju bazach informacyjnych. Badania ankietowe służą do uzyskania opinii różnych podmiotów (turystów, samorządowców, prowadzących działalność turystyczną) w kontekście atrakcyjności turystycznej. Są szczególnie cenne w badaniach w imponderabiliach, czyli rzeczach lub wartościach nieuchwytnych, niedających się zważyć, zmierzyć, dokładnie określić, trudnych do oceny ilościowej, mogących jednak oddziaływać i wpływać na turystykę. Należą do nich: piękno naturalnego krajobrazu,

²⁷ A. Ziarnicka-Wojtaszek, T. Zawora, *Wybrane metody oceny atrakcyjności agroturystycznej terenów wiejskich*, Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich, Nr 2/2011, PAN, Oddział w Krakowie, s. 235-245

²⁸ G. Gołębski, *Regionalne aspekty rozwoju turystyki*. PWN, Warszawa 1999, s. 206.

²⁹ J. Karczmarek, A. Stasiak, B. Włodarczyk, *Produkt turystyczny*. Podręcznik. Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego., Łódź, 2002, s. 262.

³⁰ patrz przypis 29.

zmieniające się z rytmem dobowym i w przebiegu rocznym, a także od zmienności pogody, architektura wiejska, świeże powietrze, atmosfera społeczna, w której żywe są tradycje więzi rodzinnych, sąsiedzkich, życzliwość i bezpośredniość, a także, obrzędy, praktyki i zwyczaje religijne³¹.

Zdecydowanie bardziej obiektywnymi metodami są metody taksonomiczne oraz syntetyczne miary rozwoju znajdują bardzo szerokie zastosowanie do badania atrakcyjności turystycznej obszarów. Podstawy tych metod były opracowywane od wielu lat^{32,33,34}. Można stwierdzić, że każda metoda polegająca na przetwarzaniu informacji ilościowych, a dążąca do oceny musi odnosić się do jakiegoś wzorca-modelu. Metoda ta polega na przedstawieniu poszczególnych cech determinujących rozwój turystyki, przez odpowiednio dobraną postać funkcji matematycznej. Ogólną postać funkcji wyrażono wzorem $y = x^z$, przy czym wartość liczbowa y została uznana za współczynnik atrakcyjności określonego kryterium. Założono, że współczynnik atrakcyjności może wahać się od 0 do 1. Wartość 1 oznacza maksymalny teoretyczny stopień atrakcyjności turystycznej, a wartość 0 zupełny brak atrakcyjności.

Brane pod uwagę cechy mają zazwyczaj charakter stymulant, czyli wykazują zależność im większa wartość, tym lepiej. Niekiedy cechy wykazują charakter destymulant, dlatego należy przekształcić je w stymulanty. Jednym ze sposobów przekształcenia jest odjęcie od wartości maksymalnej destymulanty wartości poszczególnych cech. Wtedy wartość najniższa staje się najwyższą, a najwyższa przybiera wartość 0.

Niezmiernie ważną sprawą jest doprowadzenie zmiennych do porównywalności przez normalizację wartości zmiennych. Istnieje kilka

³¹ A. Ziarnicka-Wojtaszek, T. Zawora, *Wybrane metody oceny atrakcyjności agroturystycznej terenów wiejskich*, Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich, Nr 2/2011, PAN, Oddział w Krakowie, s. 235-245

³² Z. Hellwig, *Zastosowanie metody taksonomicznej do typologicznego podziału krajów ze względu na poziom ich rozwoju i strukturę wykwalifikowanych kadr*, [w:] „Przegląd Statystyczny”, z. 4, 1968, s. 307-327

³³ D. Strahl, *Propozycja konstrukcji miary syntetycznej*, [w:] „Przegląd Statystyczny”, z. 2, 1978, s. 205-215

³⁴ M. Walesiak, *Przegląd formuł normalizacji wartości zmiennych oraz ich własności w statystycznej analizie wielowymiarowej*, [w:] „Taksonomia”, Przegląd Statystyczny z. 4, 2014, s. 363-372

sposobów osiągnięcia tego etapu analizy. Przykładowy proces normalizacji wartości zmiennych oraz zamiany destymulant i nominant na stymulanty odbywa się z wykorzystaniem następujących formuł³⁵:

- dla stymulant (zmiennie, których wzrost wartości świadczy o pożądanym rozwoju badanego zjawiska złożonego):

$$z_{ij} = \frac{x_{ij}}{\max_i \{x_{ij}\}}, \text{ gdzie } \max_i \{x_{ij}\} > 0,$$

- dla destymulant (zmiennie, których spadek wartości świadczy o pożądanym rozwoju badanego zjawiska):

$$z_{ij} = \frac{\min_i \{x_{ij}\}}{x_{ij}}, \text{ gdzie } x_{ij} > 0,$$

- dla nominant (zmiennie, które charakteryzują się poziomem nasycenia, czyli wartości nominalną, od którego odchylenia oznaczają niewłaściwy rozwój zjawiska):

$$z_{ij} = \frac{x_{ij}}{nom_j}, \text{ gdzie } x_{ij} \leq nom_j,$$

$$z_{ij} = \frac{nom_j}{x_{ij}}, \text{ gdzie } x_{ij} > nom_j,$$

gdzie: nom_j – nominalny poziom j -tej zmiennej.

$$z_i = \sum_{j=1}^m z_{ij}$$

Syntezą całości jest średnia arytmetyczna ze wszystkich znormalizowanych zmiennych.

W miarę potrzeb powyższe podejście można modyfikować. Na przykład w pracach Walesiaka do oceny poziomu atrakcyjności turystycznej powiatów został zastosowany syntetyczny miernik rozwoju, bazujący na wzorcu rozwoju, dla którego odległości poszczególnych obiektów (powiatów) od obiektu wzorca wyznacza się za pomocą uogólnionej miary odległości GDM, wyrażonej wzorem:

³⁵ patrz przypis 33.

$$d_{iw} = \frac{1}{2} \frac{\sum_{j=1}^m w_j a_{iwj} b_{wjl} + \sum_{j=1}^m \sum_{l=1}^n w_j a_{ilj} b_{wlf}}{2 \left[\sum_{j=1}^m \sum_{l=1}^n w_j a_{ilj}^2 \cdot \sum_{j=1}^m \sum_{l=1}^n w_j b_{wlf}^2 \right]^{\frac{1}{2}}}$$

gdzie: d_{iw} – miara odległości GDM obiektu i -tego od obiektu-wzorca w ,
 $p = w, l; r = i, l; i, l = 1, \dots, n$ – numer obiektu,
 w – numer obiektu-wzorca, $j = 1, \dots, m$ – numer zmiennej,
 w_j – waga j -tej zmiennej^{36,37}.

Można zatem stwierdzić, że stosowanie mierników syntetycznych do rozważań atrakcyjności turystycznej umożliwia: porównanie i porządkowanie regionów turystycznych z łatwym ich podziałem na względnie jednorodne grupy oraz wyznaczenie wzorców oraz modeli dla poszczególnych zbiorów jednostek z jednoczesnym prognozowaniem mającym na celu określenie kształtowania się zmian turystycznych w przyszłości³⁸.

W związku z powyższym analiza wielowskaźnikowa pozwala na dość szczegółowe określenie problemów i walorów turystycznych na różnych płaszczyznach. Jednocześnie należy podkreślić, że nie wszystkie cechy z jednakową siłą oddziałują na możliwości rozwoju turystyki w danym regionie. Dlatego dla oceny ważności czy preferencji cech turystycznych na zazwyczaj mniejszym obszarze np. gminy stosowana jest metoda Delfphy'ego (inaczej delficka). Z jej wykorzystaniem możemy określić wagi poszczególnych elementów potencjału turystycznego poprzez opinie dwóch grup respondentów, turystów oceniających bardziej subiektywnie i ekspertów, oceniających jak się powszechnie uważa w sposób bardziej obiektywny.

³⁶ M. Walesiak, *Uogólniona miara odległości GDM w statystycznej analizie wielowymiarowej z wykorzystaniem programu R*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław, 2011.

³⁷ M. Gryszel, M. Walesiak, *Zastosowanie uogólnionej miary odległości GDM w ocenie atrakcyjności turystycznej powiatów Dolnego Śląska*, Folia Turistica, Nr 31, 2014, s. 127-147.

³⁸ A. Rapacz (red.), *Współpraca i integracja w turystyce w Euroregionie Nysa w perspektywie członkostwa w Unii Europejskiej*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław, 2004.

Niezależnie od okresu badań, instytucji naukowej czy konkretnego autora zawsze uważano, że o stopniu atrakcyjności turystycznej danego obszaru decydują walory turystyczne (przyrodnicze i kulturowe), zagospodarowanie turystyczne i dostępność komunikacyjna. Oczywiście liczba cech diagnostycznych branż pod uwagę jest nieskończona. Chudy-Hyski wyróżnia w sumie 203 takich cech (zmiennych) diagnostycznych, charakteryzujących poszczególne rodzaje uwarunkowań: infrastrukturalnych (106 cech), gospodarczych (42 cechy), środowiska przyrodniczego (28), środowiska antropogenicznego (18) oraz uwarunkowań społecznych (9 cech)³⁹. Zaś Gołębski wyróżnia tych cech tylko 45⁴⁰.

Cel, zakres i metoda badań

Celem analizy było ukazanie atrakcyjności turystycznej w gminach położonych w granicach powiatu płockiego. Postawiono dwie tezy:

- atrakcyjność turystyczna powiatu płockiego jest zdecydowanie wyższa niż określona przez Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych w opracowaniu Zróżnicowanie atrakcyjności turystycznej powiatów województwa mazowieckiego;
- istnieje duża dywersyfikacja atrakcyjności turystycznej gmin powiatu płockiego, nierozzerwalnie powiązana w walorami środowiska przyrodniczego.

Zakres przestrzenny badań obejmował 15 gmin powiatu płockiego, a czasowy – rok 2014.

W pracy wykorzystano metodę badawczą, polegającą na:

- filtrowaniu danych zgromadzonych w Banku Danych Lokalnych (BDL-u), a opartej o cechy zawarte w dziedzinach Turystyka, Podział terytorialny, Stan i ochrona środowiska, Ludność, Kultura i sztuka;
- wyznaczeniu wskaźników dla wyżej wymienionych cech, w celu uzyskania ich porównywalności;

³⁹ D. Chudy-Hyski, *Wybrane aspekty turystycznego kierunku rozwoju górskich obszarów wiejskich*. Infrastruktura i Ekologia Terenów Wiejskich, Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi PAN w Krakowie, Kraków 2009, s. 309.

⁴⁰ G. Gołębski, *Regionalne aspekty rozwoju turystyki*. PWN, Warszawa 1999, s. 206.

- normalizacji wskaźników, w celu określenia ich znaczenia w potencjale atrakcyjności turystycznej gminy;
- wyznaczenia wskaźnika syntetycznego odniesionego do przedziałów granicznych.

Do oceny poziomu potencjału turystycznego wykorzystano następujące cechy wraz ze zmiennymi:

- liczba korzystających z noclegów (L_{kn}), odniesiona do 1 tys. ludności (x_1);
- liczba zwiedzających muzea (L_{zm}), odniesiona do 1 tys. ludności (x_2);
- liczba turystów zagranicznych (L_{tz}), odniesiona do ogółu turystów korzystających z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania (x_3);
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych (P_{och}), odniesiona do powierzchni ogólnej gminy (x_4);
- powierzchnia terenów komunikacyjnych (P_{tk}), odniesiona do powierzchni ogólnej gminy (x_5);
- liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice (L_{oi}), odniesiona do 1 tys. ludności (x_6).

Kolejnym etapem prac nad zmiennymi była normalizacja, która pozwoliła na przekształcenie wartości zmiennych wyrażonych w różnych jednostkach do postaci porównywalnej. Ze względu na fakt, że wszystkie zmienne mają charakter stymulant do normalizacji statystycznej zmiennych zastosowano wzór:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij}}{\max x_{ij}}$$

gdzie:

x_{ij} – wartość j-tej cechy w i-tej gminie;

$\max x_{ij}$ – maksymalna wartość j-tej cechy w powiatach województwa mazowieckiego (wyłączając miasta);

z_{ij} – znormalizowana wartość x_{ij} .

W celu wzbogacenia materiału badawczego oraz uzyskania pełnego zróżnicowania AT gmin powiatu płockiego cechy i wskaźniki określone w I części analizy uzupełniono o:

- długość ścieżek rowerowych (D_{sr}), odniesiona do 10 km^2 (x_7);

- liczba obiektów noclegowych (L_{on}), odniesiona do 10 km^2 (x_8);
- liczba miejsc noclegowych (L_{mn}), odniesiona do 10 km^2 (x_9);
- liczba muzeów (L_M), odniesiona do 10 km^2 (x_{10});
- liczba zabytków (L_z), odniesiona do 10 km^2 (x_{11});
- powierzchnia lasów (P_l), odniesiona do powierzchni ogólnej gminy (x_{12});
- powierzchnia wód powierzchniowych (P_{wp}), odniesiona do powierzchni ogólnej gminy (x_{13});
- liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych (L_{osr}), odniesiona do liczby obiektów noclegowych (x_{14})⁴¹.

Dla powyższych zmiennych zastosowano również normalizację, ale za $\max x_{ij}$ przyjmowano maksymalny wynik j-tej cechy w i-tej gminie.

Syntetycznego obrazu atrakcyjności i potencjału turystycznego gmin dokonano z wykorzystaniem agregacji danych metodą bezwzorcową. W wyniku poniższego wzoru otrzymano wartości z przedziału 0-1, które porównano z przedziałami wyznaczonymi przez Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych:

$$w_{at(pt)} = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n z_{ij}$$

gdzie:

$w_{at(pt)}$ - wskaźnik syntetyczny atrakcyjności turystycznej (potencjału turystycznego) gmin;

j - 1,2,..., n ;

n - liczba uwzględnionych cech.

Wyższa wartość wskaźnika syntetycznego oznacza wyższy stopień wykorzystania potencjału turystycznego w jednostce administracyjnej. Przedziały w_s oraz typy gmin przedstawiono we wnioskach.

Charakterystyka cech atrakcyjności turystycznej w gminach powiatu płockiego w 2014

Dane liczbowe cech dotyczących uwarunkowań rozwoju turystyki zgodne z danymi zawartymi w Banku Danych Lokalnych przedstawiono w tabeli 1.

⁴¹ dane dla x_{14} z roku 2013.

Tabela 1. Dane ilościowe cech atrakcyjności turystycznej w gminach powiatu płockiego (źródło - opracowanie własne na podstawie danych BDL)

GMINA	P_g [km ²]	L_{bud} [os.]	L_{kn} [os.]	L_{om} [os.]	L_{tz} [os.]	P_{och} [km ²]	P_{tk} [km ²]	L_{oi} [szt.]	D_{sr} [km]	L_{on} [szt.]	L_{mn} [szt.]	L_{M} [szt.]	L_z [szt.]	P_l [km ²]	P_{wp} [km ²]	L_{osr} [szt.]
Bielsk	125,17	9143	0	0	0	0,015	3,16	31	0,0	0	0	0	12	3,97	0,3	0
Bodzanów	136,35	8361	49	0	0	68,736	2,97	16	0,0	1	20	0	14	21,25	3,91	2
Brudzeń Duży	159,84	8237	0	0	0	41,7456	2,98	0	0,0	0	0	0	19	23,1	11,74	0
Bulkowo	116,93	5779	0	0	0	0	2,61	0	0,0	0	0	0	13	4,98	0,14	0
Drobin	143,5	8219	0	0	0	0,061	3,75	0	1,0	0	0	0	13	5,75	0,26	0
Gąbin	146,21	11141	3004	0	26	66,231	3,03	17	2,0	1	33	0	7	29,08	3,38	0
Łąck	93,99	5359	3745 7	0	119	69,577	1,91	33	12,2	8	525	0	4	44,87	5,25	44
Mała Wieś	108,78	6211	0	0	0	40,361	2,49	35	0,0	0	0	0	11	17,96	2,71	0
Nowy Duninów	146,23	3981	8727	0	0	105,061	1,55	7	0,0	3	194	0	8	101,59	11,21	5
Radzanowo	104,45	8275	0	0	0	25,12	2,37	45	0,0	0	0	0	5	2,41	0,14	0
Słubice	95,82	4582	7919	0	106	68,44	1,69	0	0,0	1	126	0	4	13,05	5,66	6
Słupno	74,93	7145	1105	0	0	59,68	2,13	24	1,5	1	28	0	7	8,19	8,11	0
Stara Biała	111,12	11461	1581	0	24	10,94	4,01	43	0,9	2	107	0	11	11,93	3,09	0
Staroźreby	137,66	7500	0	0	0	0,012	3,11	64	0,0	0	0	0	7	8,83	0,18	0
Wyszogród	95,65	5755	164	6118	0	47,814	2,36	31	0,0	2	30	1	6	8,78	9,03	0

Tabela 2. Wskaźniki atrakcyjności turystycznej w gminach powiatu płockiego (źródło - opracowanie własne na podstawie danych BDL)

GMINA	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	X_{11}	X_{12}	X_{13}	X_{14}
Bielsk	0	0	0	0,00012	0,02525	3,391	0	0	0	0	0,00096	0,0317	0,0024	0
Bodzanów	5,86	0	0	0,50411	0,02178	1,914	0	0,00007	0,0147	0	0,0103	0,1558	0,0287	2,0
Brudzeń Duży	0	0	0	0,26117	0,01864	0,000	0	0	0	0	0,0119	0,1445	0,0734	0
Bulkowo	0	0	0	0,00000	0,02232	0,000	0	0	0	0	0,0111	0,0426	0,0012	0
Drobin	0	0	0	0,00043	0,02613	0,000	0,00007	0	0	0	0,0091	0,0401	0,0018	0
Gąbin	269,63	0	0,019	0,45299	0,02072	1,526	0,0014	0,0007	0,0226	0	0,0048	0,1989	0,0231	0
Łąck	6989,55	0	0,009	0,74026	0,02032	6,158	0,0130	0,0085	0,5586	0	0,0043	0,4774	0,0559	5,5
Mała Wieś	0	0	0	0,37103	0,02289	5,635	0	0	0	0	0,0101	0,1651	0,0249	0
Nowy Duninów	2192,16	0	0	0,71846	0,01060	1,758	0	0,0021	0,1327	0	0,0055	0,6947	0,0767	1,7
Radzanowo	0	0	0	0,24050	0,02269	5,438	0	0	0	0	0,0048	0,0231	0,0013	0
Słubice	1728,28	0	0,018	0,71426	0,01764	0	0	0,0010	0,1315	0	0,0042	0,1362	0,0591	6,0
Słupno	154,65	0	0	0,79648	0,02843	3,359	0,0020	0,0013	0,0374	0	0,0093	0,1093	0,1082	0
Stara Biała	137,95	0	0,016	0,09845	0,03609	3,752	0,0008	0,0018	0,0963	0	0,0099	0,1074	0,0278	0
Staroźreby	0	0	0	0,00009	0,02259	8,533	0	0	0	0	0,0051	0,0641	0,0013	0,0
Wyszogród	28,50	1063,08	0	0,49988	0,02467	5,387	0	0,0021	0,0314	0,0001	0,0063	0,0918	0,0944	0,0

W I etapie analizy za wzorzec przyjęto te wartości j-tej cechy w 2014 r., które były największe dla poszczególnych powiatów województwa płockiego, a były to:

- 1919,25 korzystających z noclegu na 1 tys. ludności w powiecie legionowskim;
- 127209,4 zwiedzających muzea na 1 tys. ludności w powiecie sochaczewskim;
- 0,0352535 turystów zagranicznych do ogółu turystów korzystających z noclegów w obiektach zbiorowego zakwaterowania w powiecie piaseczyńskim;
- 0,7804 powierzchni obszarów prawnie chronionych do powierzchni ogólnej w powiecie otwockim;
- 0,0719 powierzchni terenów komunikacyjnych do powierzchni ogólnej gminy w powiecie przuskowskim;
- 7,0547 liczba imprez organizowanych przez domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice odniesiona do 1 tys. ludności w powiecie sokołowskim.

Tabela 3. Normalizacja wskaźników atrakcyjności turystycznej w gminach w porównaniu z powiatami woj. mazowieckiego (źródło - opracowanie własne)

GMINA	z_1	z_2	z_3	z_4	z_5	z_6	W_{at}
Bielsk	0	0	0	0,0002	0,3512	0,4807	0,140
Bodzanów	0,0031	0	0	0,6460	0,3029	0,2713	0,204
Brudzeń Duży	0	0	0	0,3347	0,2592	0	0,099
Bulkowo	0	0	0	0	0,3104	0	0,052
Drobin	0	0	0	0,0006	0,3634	0	0,061
Gąbin	0,1405	0	0,5390	0,5805	0,2882	0,2163	0,294
Łąck	3,6418	0	0,2553	0,9486	0,2826	0,8729	1,000
Mała Wieś	0	0	0	0,4754	0,3183	0,7988	0,265
Nowy Duninów	1,1422	0	0	0,9206	0,1474	0,2492	0,410
Radzanowo	0	0	0	0,3082	0,3156	0,7708	0,232
Słubice	0,9005	0	0,5106	0,9153	0,2453	0	0,429
Słupno	0,0806	0	0	1,0206	0,3954	0,4761	0,329
Stara Biała	0,0719	0	0,4539	0,1262	0,5019	0,5318	0,281
Staroźreby	0	0	0	0,0001	0,3142	1,2095	0,254
Wyszogród	0,0148	0,0084	0	0,6405	0,3431	0,7636	0,295

Ze względu na niektóre wyższe wskaźniki w gminach niż w powiatach, dane znormalizowane miały wartości większe od 1. Natomiast sumaryczny wynik AT osiągnął maksymalną wartość 1.

Tabela 4. Normalizacja wskaźników atrakcyjności turystycznej w gminach powiatu plockiego (źródło - opracowanie własne)

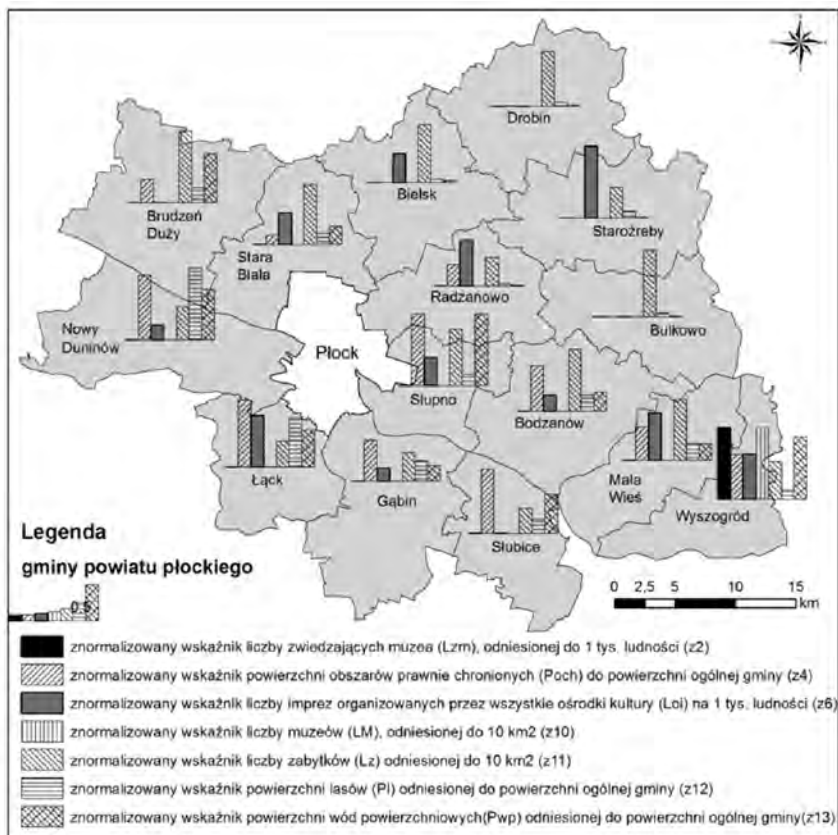
GMINA	Z ₁	Z ₂	Z ₃	Z ₄	Z ₅	Z ₆	Z ₇	Z ₈	Z ₉	Z ₁₀	Z ₁₁	Z ₁₂	Z ₁₃	Z ₁₄	W _{pt}
Bielsk	0	0	0	0,0002	0,6995	0,397	0	0	0	0	0,8056	0,0457	0,0222	0	0,141
Bodzanów	0,001	0	0	0,6329	0,6036	0,224	0	0,0863	0,0263	0	0,8628	0,2243	0,2650	0,3	0,233
Brudzeń Duży	0	0	0	0,3279	0,5166	0	0	0	0	0	1	0,2080	0,6788	0	0,195
Bulkowo	0	0	0	0	0,6185	0	0	0	0	0	0,9343	0,0613	0,0111	0	0,116
Drobin	0	0	0	0,0005	0,7241	0	0,0536	0	0	0	0,7613	0,0577	0,0167	0	0,115
Gąbin	0,039	0	1	0,5687	0,5742	0,179	0,1052	0,0805	0,0404	0	0,4023	0,2863	0,2137	0	0,249
Łąck	1	0	0,505	0,9294	0,5631	0,722	1	1	1	0	0,3576	0,6872	0,5162	0,9	0,657
Mała Wieś	0	0	0	0,4658	0,6343	0,660	0	0	0	0	0,8498	0,2377	0,2302	0	0,220
Nowy Duninów	0,314	0	0	0,9020	0,2937	0,206	0	0,2414	0,2375	0	0,4597	1	0,7085	0,3	0,331
Radzanowo	0	0	0	0,3020	0,6287	0,637	0	0	0	0	0,4023	0,0332	0,0124	0	0,144
Słubice	0,247	0	0,966	0,8968	0,4887	0	0	0,1228	0,2354	0	0,3508	0,1960	0,5459	1,0	0,361
Słupno	0,022	0	0	1	0,7877	0,394	0,1540	0,1570	0,0669	0	0,7850	0,1573	1	0	0,323
Stara Biała	0,020	0	0,860	0,1236	1	0,440	0,0623	0,2117	0,1724	0	0,8319	0,1545	0,2570	0	0,295
Staroźreby	0	0	0	0,0001	0,6260	1	0	0	0	0	0,4273	0,0923	0,0121	0	0,154
Wyszogród	0,004	1	0	0,6276	0,6837	0,631	0	0,2460	0,0561	1	0,5271	0,1321	0,8725	0	0,413

Analiza porównawcza gmin powiatu plockiego

Dokonując porównania atrakcyjności turystycznej, zgrupowano odpowiednie znormalizowane wskaźniki w dwóch grupach:

- wskaźniki środowiska przyrodniczo-kulturowego, do których zaliczono: znormalizowany wskaźnik liczby zwiedzających muzea (L_{zm}), odniesionej do 1 tys. ludności (Z_2), znormalizowany wskaźnik liczby muzeów (L_M), odniesionej do 10 km² (Z_{10}), znormalizowany wskaźnik liczby zabytków (L_z) odniesionej do 10 km² (Z_{11}), znormalizowany wskaźnik powierzchni obszarów prawnie chronionych (P_{och}) do powierzchni ogólnej gminy (Z_4), znormalizowany wskaźnik powierzchni lasów (P_l) odniesionej do powierzchni ogólnej gminy (Z_{12}), znormalizowany wskaźnik powierzchni wód powierzchniowych (P_{wp}) odniesionej do powierzchni ogólnej gminy (Z_{13});

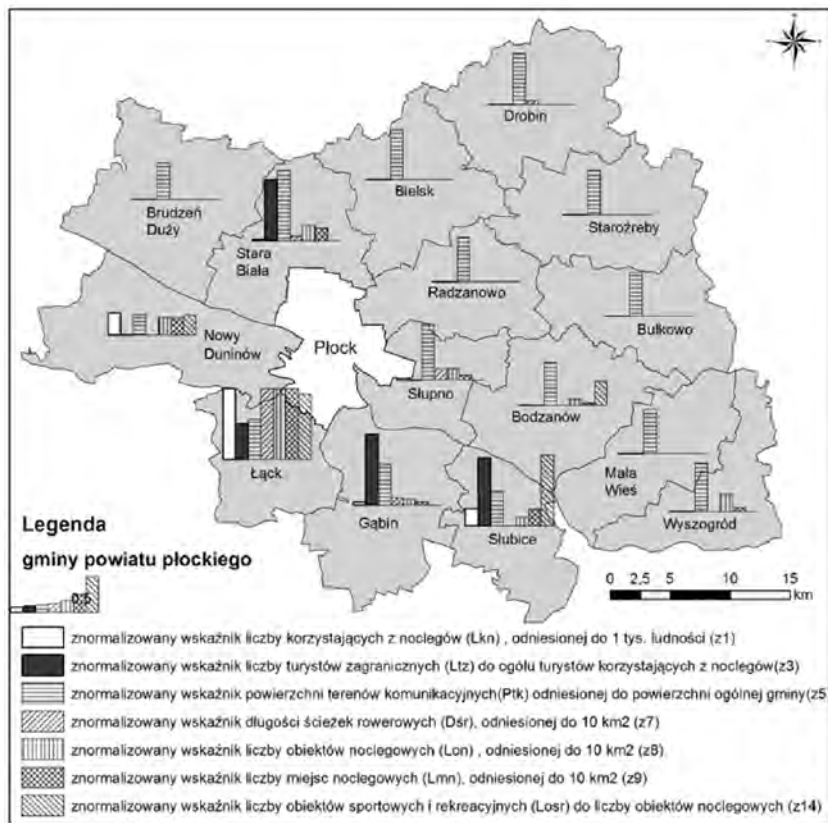
- wskaźniki bazy noclegowo-rekreacyjnej, takie jak: znormalizowany wskaźnik liczby korzystających z noclegów (L_{kn}), odniesionej do 1 tys. ludności (z_1), znormalizowany wskaźnik liczby turystów zagranicznych (L_{tz}) do ogółu turystów korzystających z noclegów (z_3), znormalizowany wskaźnik powierzchni terenów komunikacyjnych (P_{tk}) odniesionej do powierzchni ogólnej gminy (z_5), znormalizowany wskaźnik długości ścieżek rowerowych (D_{sr}), odniesionej do 10 km^2 (z_7), znormalizowany wskaźnik liczby obiektów noclegowych (L_{on}), odniesionej do 10 km^2 (z_8), znormalizowany wskaźnik liczby miejsc noclegowych (L_{mn}), odniesionej do 10 km^2 (z_9), znormalizowany wskaźnik liczby obiektów sportowych i rekreacyjnych (L_{osr}) do liczby obiektów noclegowych (z_{14}).

Rys. 2. Zróźnicowanie znormalizowanych wskaźników środowiska przyrodniczo-kulturowego w gminach powiatu płockiego (źródło - opracowanie własne)

Pierwsza grupa wskaźników świadczy o walorach środowiska naturalnego, atrakcyjnych miejscach zabytkowych czy ekspozycjach zgromadzonych w muzeach, które to są najczęstszym powodem odwiedzania danego terenu. Niestety pod względem muzeów, a tym samym je odwiedzających, jedynie gmina Wyszogród może poszczycić się odpowiednimi parametrami ze względu na lokalizację Muzeum Wisły. Zdecydowanie lepiej wygląda sytuacja pod względem organizowanych imprez kulturalnych w gminach. W tym aspekcie przodują: Staroźreby, Łąck, Mała Wieś, Wyszogród. Jednakże mamy gminy, w których ten element życia kulturowego, będący jednocześnie atrakcją dla turystów nie występuje. Tak jest w gminie Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin i Słubice. Pod kątem lasów, wód powierzchniowych czy obszarów chronionych przyrodniczo dominują gminy położone przy Wiśle. Wiąże się to z zaliczeniem tych terenów do wartościowych przyrodniczo. Najuboższe pod względem lesistości i udziału wód powierzchniowych są gminy: Bielsk, Bulkowo, Drobin, Staroźreby.

Analizując płaszczyznę dotyczącą zasobów związanych z bazą noclegową oraz rekreacyjną, można zauważyć, że potencjał tkwi przede wszystkim w lewobrzeżnych gminach powiatu plockiego. Z gmin prawobrzeżnych w pewnym zakresie wyróżnia się Stara Biała, a w niewielkim Słupno, Bodzanów, Wyszogród. Jest to związane przede wszystkim z brakiem bazy noclegowej, a co za tym idzie bazy rekreacyjnej. Obiekty sportowe, rekreacyjne czy ścieżki rowerowe są elementem infrastruktury turystycznej jedynie w Łącku, Słubicach, Nowym Duninowie, Słupnie, Bodzanowie i Gąbinie. Jedynym wskaźnikiem, który jest zadowalający we wszystkich gminach jest dostępność komunikacyjna. Dodajmy, że sam dojazd do obiektów badań nie jest wystarczający, ponieważ potencjalni goście nie mają gdzie zanoć, a jednocześnie nie istnieją walory turystyczne przyciągające turystów.

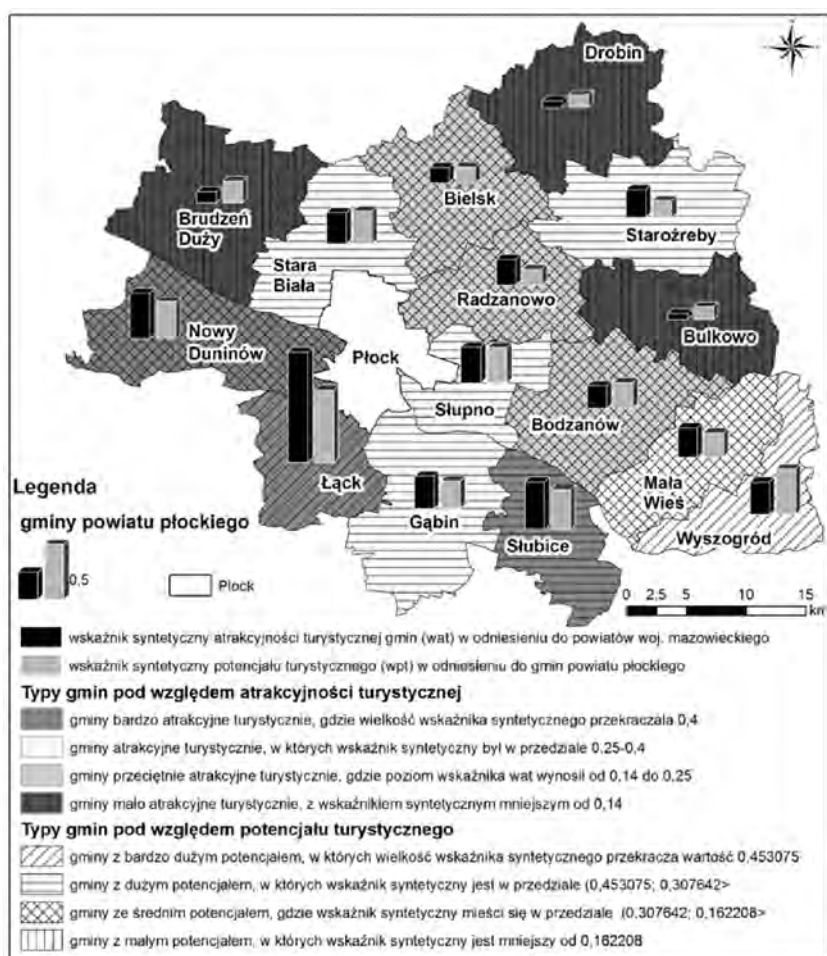
Rys. 3. Zróźnicowanie znormalizowanych wskaźników bazy noclegowo-rekreacyjnej w gminach powiatu płockiego (źródło - opracowanie własne)

Wnioski

Analizując uzyskane wyniki, zaprezentowane w tabeli 3, można stwierdzić, że pod względem atrakcyjności turystycznej odniesionej do wartości wskaźników powiatowych, gminy powiatu płockiego wypadają dość dobrze. Biorąc pod uwagę wartości miernika syntetycznego opartego o analizę wykonaną przez Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych, gminy powiatu płockiego zostałyby zakwalifikowane do następujących grup typologicznych:

- Łąck, Nowy Duninów i Słubice do grupy I, czyli terenów bardzo atrakcyjnych turystycznie, gdzie wielkość wskaźnika syntetycznego przekraczała 0,4;

- Gąbin, Mała Wieś, Słupno, Stara Biała, Staroźreby, Wyszogród do grupy II, czyli terenów atrakcyjnych turystycznie, w których wskaźnik syntetyczny był w przedziale 0,25-0,4;
- Bielsk, Bodzanów, Radzanowo do grupy III, czyli terenów przeciętnie atrakcyjnych, gdzie poziom wskaźnika w_s wynosił od 0,14 do 0,25;
- Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin do grupy IV, czyli terenów mało atrakcyjnych turystycznie, a wskaźnik syntetyczny był mniejszy od 0,14.

Rys. 4. Typologia gmin powiatu płockiego ze względu na syntetyczny wskaźnik atrakcyjności turystycznej i potencjału turystycznego (źródło - opracowanie własne)

W odniesieniu do oceny gmin powiatu płockiego w oparciu o 14 cech, a jednocześnie w celu dywersyfikacji ich w granicach powiatu zastosowano podział na grupy typologiczne zgodnie z zasadą:

- grupa A (z bardzo dużym potencjałem AT) - gminy Łąck i Wyszogród, w których wielkość wskaźnika syntetycznego przekracza wartość sumy średniej i odchylenia standardowego $w_s \geq x_{ws} + s_{ws}$, tj. większej od 0,453075,
- grupa B (z dużym potencjałem AT) - gminy Gąbin, Słubice, Słupno, Stara Biała, Staroźreby, w których $x_{ws} + s_{ws} > w_s \geq x_{ws}$, czyli w przedziale (0,453075; 0,307642>;
- grupa C (ze średnim potencjałem AT) - gminy Bielsk, Bodzanów, Nowy Duninów, Mała Wieś, Radzanowo, gdzie wskaźnik w_s spełnia warunek $x_{ws} < w_s \leq x_{ws} - s_{ws}$, czyli (0,307642; 0,162208>;
- grupa D (z małym potencjałem AT) - gminy Brudzeń Duży, Bulkowo, Drobin, w których wskaźnik syntetyczny jest mniejszy od 0,162208 czyli $w_s < x_{ws} - s_{ws}$.

Podsumowanie

Wykonana analiza dała pełne potwierdzenie stawianych tez. Trudno jest dokonać obiektywnej oceny atrakcyjności turystycznej w ujęciu powiatu. Według Autora są to jednostki zbyt duże powierzchniowo, wykazujące znaczne zróżnicowanie przestrzenne oraz często nieporównywalne cechy kulturowo-historyczne na dwóch swoich krańcach.

Na przykładzie powiatu płockiego ukazano, że podejście do oceny atrakcyjności turystycznej w odniesieniu do gminy daje lepsze, bardziej obiektywne rezultaty. Analiza taka pozwala ukazać to, co specyficzne dla obszaru, co jest jego zaletą, a co słabą stroną. Jednocześnie można pokusić się o stwierdzenie, że powiat płocki jest o wiele bardziej interesujący turystycznie niż wykazała to ocena powiatów zaprezentowana przez Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych opublikowana w 2014 r.